

Ίκανοί τῶν Καβακλιωτῶν τότε ἐφοίτησαν καὶ εἰς τὰ ἐν Φιλιππουπόλει Ζαριφεία διδασκαλεῖα ¹⁾, τινὲς δὲ καὶ εἰς τὸ ἐν Ἀδριανουπόλει Ἑλληνικὸν γυμνάσιον. Ἡ πρὸς ἀνωτέραν ὁμῶς ἑλληνοπρεπῆ μόρφωσιν αὕτη τῶν Καβακλιωτῶν τάσις, ἣτις ἀτέδωκεν εὐχύμους καρπούς, ἀνεκόπη διὰ τῆς κλιμακώσεως τῶν Ἑλληνικῶν ἐν Βουλγαρίᾳ σχολείων καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτῶν διὰ Βουλγαρικῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ἀπὸ τοῦ 1906 μέχρι τοῦ 1925 ἐξεπαιδεύθη κατ' ἀνάγκην ὁλόκληρος γενεὰ αὐτῶν, ὡς καὶ τῶν ἄλλων Καρυωτῶν ἐν ταῖς κόμαις των. Μετὰ τοὺς Καβακλιώτας οἱ μᾶλλον κοινωνικῶς μεμορφωμένοι ἦσαν οἱ κυρίως Καρυῶται ἕνεκα τῶν συχνῶν ἀποδημιῶν των πρὸς ἀγοραπωλησίας.

Πρῶτοι οἱ Καρυῶται καὶ οἱ Καβακλιῶται ἱδρυσαν κοινοτικά σχολεῖα περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν πρεσβυτέρων ἐπιζώντων, γινομένης πρότερον τῆς διδασκαλίας ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς καὶ τῶν θρησκευτικῶν γραμμάτων ἐν κρυπτῷ ὑπὸ ἱερέων ἢ ἱεροψαλτῶν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, ἐν ταῖς ἐκκλησίαις συνήθως. Μετὰ τὸ 1872 μερίμνη τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως ἤρξαντο ἱδρυόμενα τοιαῦτα καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν Καρυωτῶν κόμαις. Ἡ συστηματικὴ ὁμῶς πάντων τῶν σχολείων τῶν Καρυωτῶν διοργανώσις καὶ ὁ ἐφοδιασμός αὐτῶν διὰ καταλληλοτέρου διδακτικοῦ προσωπικοῦ ἐγένετο ἐπὶ τοῦ αὐτονομιακοῦ καθεστῶτος 1879—1885 διορισθέντος εἰδικοῦ ἐπιθεωρητοῦ αὐτῶν ὑπὸ τῆς πολιτείας. Ἐκτοτε διευθύνται τῆς πολυταξίου κοινοτικῆς σχολῆς ἐν Καβακλῇ διετέλεσαν : ὁ τὰ μάλιστα ἐκτιμηθεὶς καὶ ἀγαπηθεὶς ὑπὸ πάντων Κωνστ. Περιστερᾶς, διατελέσας τοιοῦτος καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίᾳ, ὅστις θύμα τοῦ καθήκοντός του γενόμενος ἀπέθανεν ἐξ αἱμοπτυσίαις τῷ 1886 ²⁾, ὁ Ἀργυριάδης τῷ 1886—1887), ὁ ἐκ Κασσάνδρας Δημ. Λαζαρίδης (1887—1890), ὁ Καβακλιώτης Χρήστος Νικολαΐδης, τε-

1) Ἀπὸ τοῦ 1886 ἀπεφοίτησαν τῶν Ζαριφείων Διδασκαλείων οἱ : † Χρήστος Νικολαΐδης-Παπαζογλου, κτηματίας καὶ βουλευτής, † Μίνω: I. Μινούδης, διδάσκαλος, Ἀναστάσιος Βλαΐδης, διδάσκαλος, Θεμιστοκλῆς Ἰωάννου, ἱατρός, † Ἀλέξανδρος Αὐγερινίδης, Γκέτας Τζοβαρόπουλλος, νομάρχης ἐν Ἑλλάδι, † Δημήτρ. Χαχαμίδης, διδάσκαλος, † Μαρίνος Γογγίδης, νομικός, † Χρήστος Βαφειδης, ἱατρός, Γεώργ. Παπαδόπουλλος, τραπεζίτικός, πρὸς δὲ ἐκ Μεγάλου Βογιακίου ὁ ἐν τῷ Μακεδονικῷ ἀγῶνι, δράσας Ἀναστάσιος Παπαϊωάννου, ἀρχιμανδρίτης, ὑπὸ τὸ ὄνομα Νικανδρος καὶ ὁ Ἀναστάς Βιλαβανάκις, ἐκ Καρυῶν δὲ ὁ Παῦλος Χ' Ἀντωνίου, ἄλλοι δὲ διέκοψαν τὰς σπουδὰς των ὡς οἱ ἀδελφοὶ Ἀναστ. καὶ Χρήστ. Βλαϊκίδαι καταλυθέντων τῶν Ζαριφείων καὶ ἄλλοι συνεπλήρωσαν αὐτάς εἰς τὸ γυμνάσιον τῆς Ἀδριανουπόλεως, ὡς ὁ Δημήτρ. Αὐλίδης ἐκ Καβακλῆ καὶ Παῦλος Χ' Ἀντωνίου ἐκ Καρυῶν καὶ λοιποί.

2) Οἱ Καβακλιῶται τιμῶντες τὴν μνήμην τοῦ διδασκάλου των τούτου ἱδρυσαν

Κ. Μελισσοῦ
Αποφύλαξις
Θεσσαλονίκης
27/1/1946
165/166
(9-10)

λειόφοιτος τῶν Ζαριφείων διδασκαλείων (1890—1891), ὁ ἐκ Κολινδρού τῆς Μακεδονίας Χαρίσιος Γουσιόπουλλος (1891—1898), δολοφονηθεὶς, ἄγαν φιλόπατρις καὶ μεγαλεπήβολος, ὁ ἐξ Ἀδριανουπόλεως διδάκτωρ τῆς φιλολογίας Ἀριστόβουλος Χρηστίδης (1898—1905) καὶ ὁ ἐκ Φιλίππουπόλεως τελειόφοιτος τῶν Ζαριφείων διδασκαλείων Γεώργιος Βαφεύς (1905—1906), ὁ ὕστατος πάντων¹).

§ 4) Ὁ ἐλληνισμὸς τῶν Καρυωτῶν ὑπ' οὐδενὸς μέχρι τοῦδε ἡμφεσβητήθη ἀπορία μόνον ἱστορικὴ ὑπῆρχε μήπω διευκρινισθεῖσα, ἂν οὐτοί ᾤσαν λείψανα τοῦ αὐτόθι αὐτόχθονος μεσαιωνικοῦ ἢ ἀρχαιοτέρου ἐλληνισμοῦ ἢ προήρχοντο ἐξ ἐποικισμού, γενομένου ἐπὶ βυζαντινοκρατίας ἢ ἐπὶ τῶν πρώτων τῆς τουρκοκρατίας χρόνων. Ὅθεν καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἀπὸ Φεβρουαρίου 1870 σουλτανικοῦ περὶ συστάσεως Βουλγαρικῆς αὐτοκεφάλου καὶ ἀνεξαρτήτου ἐθνικῆς ἐκκλησίας ὑπὸ τὴν Ἐξαρχίαν φερμανίου, καθ' ὃ ἀπεσπίασθαι ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Ἀδριανουπόλεως ἡ περιφέρεια τῆς Σελήμνου, ὥς ὑπὸ Βουλγάρων οἰκουμένη, καὶ ἰδρῦθαι Βουλγαρικὴ δι' αὐτὴν μητρόπολις, οἱ Καρυῶται δὲν ὑπήχθησαν εἰς αὐτήν, ἀλλ' ὥς Ἕλληνες παρέμειναν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν τῆς μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως δικαιοδοσίαν, οὐδαμῶς ὑπὸ τῆς Ἐξαρχίας διεκδικηθέντες ὥς Βούλγαροι.

Ὅσαύτως ὥς γνήσιοι Ἕλληνες ἀνεγνωρίσθησαν καὶ διὰ τῆς Βερολινίου συνθήκης τοῦ 1878 καὶ ὥς τοιοῦτοι κατὰ τὸ καταστατικὸν τῆς αὐτονόμου ἐπαρχίας τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας εἶχον Ἕλληνα ἑπαρχον, Ἕλληνας δημάρχους, Ἕλληνας διοικητικούς ὑπαλλήλους, διεξαγομένης πάσης ὑπηρεσίας ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῶν, ἐλληνιστί. Ἕλληνες ἐπίσης ὑπελαμβάνοντο καὶ ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας τῆς Βουλγαρίας μετὰ τὴν μετ' αὐτῆς ἔνωσιν τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας (1885), ὁπότε καὶ διὰ πολιτικούς καὶ διοικητικούς λόγους ἀποσπασθέντες τῆς μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως πα-

αὐτῷ κοινῷ ἐράνῳ λαμπρὸν ἐπιτάφιον μνημεῖον μετὰ τοῦ ἀκολύθου ἐπιτιμβίου:

«Ἐάν σοι ᾔτο δυνατόν ν' ἀνοίξης τὸ μνημεῖον
καὶ νὰ τῷ δώσης τὴν ζωὴν, καθὼς τὸ δὲν τὸ θεῖον,
θὰ ἔλεγέ σοι ὁ νεκρὸς ταῦτα: «ὦ διαβάτα,
τὸ αἷμα, ὅπερ ἔρρευσεν ἀπὸ τοῦ στόματός μου,
καὶ τὴν ζωὴν μ' ἀφῆρσε, μ' ἀφῆρπασε τοῦ κόσμου·
γυναῖκα χήραν ἄφηκα καὶ ὀρφανὰ μου δύο
περίλυπα καὶ ἔρημα ἐν τῷ προσκαίρῳ βίῃ».

1) Αἱ περὶ τῆς σχολῆς Κυβακλῆ καὶ ἄλλαι εἰδήσεις παρεσχέθησαν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Κυβακλιώτου Γκέτα Τζοβαροπούλλου. Περὶ τῆς σχολῆς Καρυῶν ἴδε Μιλτ. Λουλουδοπούλλου ἐνθα ἀνωτέρω.